

Nummer 60

Verzameld door Wim Smeets

In deze rubriek vindt u samenvattingen van artikelen met in de kop een vogelnaam of een vogelaanduiding. Deze artikelen verschenen in de maanden maart en april 2010 in Nederlandse dag-, week- en huis-aan-huisbladen. Het is nu precies tien jaar dat deze rubriek onafgebroken in het Vogeljaar verschijnt, onder andere dank zij het insturen van vele knipsels door de lezers van het *Vogeljaar*.

Kiekendieven slapen in het moeras *Trouw, 3 maart 2010*

In Zuidelijk Flevoland ligt een moeras, veel kleiner dan de Oostvaardersplassen. 's Winters slapen er overwinterende Blauwe Kiekendieven uit Scandinavië. In een groep slapen is veiliger. De kans is groot dat ten minste één van de vogels een naderende Vos hoort en dan de rest alarmeert. De afgelopen drie winters zijn ze geteld en in 2008 lieten zich soms wel 24 Blauwe Kiekendieven in het riet neerploffen: 21 vrouwtjes en drie mannetjes. Ze worden geteld bij zonsondergang als ze in het riet verdwijnen. De vrouwtjes komen aanvliegen en landen rechtstreeks in het riet, de mannetjes blijven jagen als ze aan komen vliegen.

Gierzwaluw vliegt 110 km per uur *NRC Handelsblad, 4 maart 2010*

Misschien is de Gierzwaluw wel de snelst vliegende vogel in horizontale vlucht. Onderzoekers maten eind juni in Zweden de topsnelheden die Gierzwaluwen in horizontale vlucht bereikten. Tijdens de trek en tijdens slaapvluchten houden Gierzwaluwen een snelheid aan van ongeveer veertig kilometer per uur. In luidruchtige groepsvluchten, als het gierende geluid wordt voortgebracht rond de broedplaatsen, kan de snelheid oplopen tot vijfenzeventig kilometer per uur. Er werden zelfs uitschieters gemeten van wel honderdtien kilometer per uur. Er blijkt weinig verband tussen de horizontale

snelheid en de frequentie van het klapwieken van de vleugels.

Rapen kievitseien deels aan banden *Metro, 6 maart 2010*

Het maximale aantal kievitseieren dat dit jaar mag worden geraapt, is bijna vijfhonderd minder dan vorig jaar. Toen mochten er 6.431 eieren worden geraapt, dit jaar zijn dat er 5.939. De Faunabescherming heeft gevraagd om het maximale aantal te rapen kievitseieren te verminderen.

DNA gewonnen uit eierschaal van uitgestorven vogel *NRC Handelsblad, 11 maart 2010*

Het blijkt mogelijk om DNA te winnen uit eierschalen van uitgestorven vogels. Australische onderzoekers haalden DNA uit achttien gefossileerde stukjes eierschaal van onder andere de Olifantsvogel *Aepyornis* en de Moa. Het ontkalkingsmiddel dat tot nu toe werd gebruikt spoelde een groot deel van het DNA weg. De alternatieve methode die nu wordt gebruikt, doet dit minder. Het DNA is in de eierschalen terechtgekomen doordat cellen van de moedervogel bij het maken van het ei loskomen. De fossiele eieren die onderzocht zijn, waren tussen de vierhonderd en negentienduizend jaren oud.

Typische genen van huiskip ontdekt, zoals voor continue vruchtbaarheid *NRC Handelsblad, 13-14 maart 2010*

Een kip legt het hele jaar door eieren, het wilde Bankivahoen *Gallus gallus* niet. Voor deze en andere eigenschappen van de gedomesticeerde kip (*Gallus gallus domesticus*) zijn nu de genen ontdekt. Tamme hoenders zijn twee keer zo zwaar als wilde, en ook groter. Een legkip legt bijna elke dag en ei, een Bankivahoen maximaal zestig per jaar. Het Bankivahoen was in 2004 de eerste vogel waarvan het hele DNA werd afgelezen. Nu is dat kippegenoom vergeleken met dat van acht moderne kipperassen. Sommige delen van het DNA zijn bij alle tamme kippen gelijk. De sterkste overeenkomst tussen de

acht tamme kipperassen bleek een mutatie in één gen dat belangrijk is voor het timen van de voortplanting. Alle tamme kippen hebben een afwijkend TSHR-gen. Dat gen verandert de gevoeligheid van het kipebrein voor het thyroïd-stimulerend hormoon. Van dat hormoon is bekend dat het zorgt dat vogels vruchtbaar worden als het lang licht is.

Texel mag dit jaar weer ganzen vangen
Noordhollands Dagblad, 16 maart 2010
 De provincie Noord-Holland wil een vergunning afgeven voor het vangen en doden van ganzen op Texel. Dat leidde in 2008 tot veel protesten. Overal in Noord-Holland is met name de populatie van Grauwe Ganzen explosief gestegen. Het zijn er naar schatting zo'n vijftigduizend, waarvan er een kleine twintigduizend op Texel zitten. Volgens het Faunabeheerplan van de provincie is tweehonderd broedparen op Texel acceptabel. De vangactie is gepland voor de maand juni, als de Grauwe Ganzen in de rui zijn. In 2008 zijn 4461 ganzen gevangen. Het gaat nu om eenzelfde aantal. De provincie moet bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) ontheffing vragen voor het gebruik van CO₂ bij het doden van ganzen. De vangvergunning geldt alleen op Texel. In de rest van Noord-Holland is wel nestbehandeling toegestaan. Hierbij worden eieren geprikt, geraapt of ondergedompeld in maïskiemolie. Dat gebeurt ook op Texel waar in 2009 vrijwilligers 100.000 ganzeneieren bewerkten. Over ganzenproblemen in Noord-Holland artikelen in Noordhollands Dagblad/Schager Krant van 19 en van 30 maart, in het Dagblad voor West-Friesland/Noordhollands Dagblad van 13 april en in het Dagblad Waterland/Noordhollands Dagblad van 26 maart en 7 april 2010. Over de ganzenproblemen in Friesland artikelen in de Leeuwarder Courant van 25 maart 2010.

Al twaalf uur voor Grutto
Achteruitgang weidevogels nog niet tot staan gebracht
Algemeen Dagblad/uitgave Amersfoort, 23 maart 2010
 Het is geen vijf voor twaalf, geen twee

voor twaalf maar twaalf uur. Dat zegt Ard Schenk, schaatslegende en natuurliefhebber. Zijn dramatische woorden gelden niet de toestand van het ijs maar de afname van de weidevogels, zoals de Grutto en de Kievit. Schenk was samen met minister Gerda Verburg op 22 maart in Eemnes bij de presentatie van de film *Een toekomst voor weidevogels*? Schenk is promotor van weidevogelbescherming en daarover luidt hij de noodklok in deze film.

Over hetzelfde onderwerp een artikel in het NRC Handelsblad van 23 maart, Trouw van 24 maart en de Volkskrant van 31 maart 2010.

Massaslachting onder zeevogels
De Telegraaf, 23 maart 2010

Op de stranden van Texel en Vlieland spoelden dode zeevogels aan die volkomen zijn overdekt met een uiterst kleverige substantie. Deskundigen raden mensen die vogels aantreffen aan om de dode dieren absoluut niet aan te raken en ook honden uit de buurt van de kadavers te houden. Bij het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) wordt intensief onderzoek gedaan naar de identiteit van de kleefstof. Op enkele dode Zeekoeten is al sectie verricht. Ze bleken in uitstekende conditie te zijn, want de vogels hadden grote hoeveelheden onderhuids vet. Het contact met de kleefstof op het zeeoppervlak moet dus vrijwel onmiddellijk tot de dood van de vogels hebben geleid. Naar verwachting van het NIOZ is de kleefstof afkomstig van een passerende chemicaliëntanker die zijn ladingtanks op zee heeft gespoeld.

Vogels hebben baat bij nieuwe voetgangersbrug
Algemeen Dagblad/uitgave Amersfoort, 23 maart 2010

Het riviertje de Laak, tussen Nijkerk en Bunschoten, is een voetgangersbrug rijker. Deze brug vormt een onderdeel van het Veen- en Veldendijk Klompenpad. Ook de vogels zijn gebaat bij deze nieuwe brug. Op aanvraag van de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten zijn de liggers waarop het bruggetje rust, gemaakt van breed I-profiel, waardoor deze brug als nestplaats voor de Boerenzwaluw is geschikt gemaakt.

Over de Laak, op de grens tussen Utrecht en Gelderland, is een nieuwe voetgangersbrug aangelegd. Deze vormt een verbindingsschakel in een klompenpad door een weidevogelrijk gebied. Foto: Wim Smeets.

Gemeente eist controle op Steenuil *De Gelderlander, 24 maart 2010*

De gemeente Doesburg gaat in spoedappel tegen de uitspraak van het kort geding over het aanblijven van steenuilennestkasten in bouwgebied Beinum-West. De nestkasten, eigendom van de stichting Behoud Stadsweiden Beinum-West, verhinderen de start van de bouw van 128 nieuwbouwwoningen. Een voorzieningenrechter oordeelde drie weken geleden dat de kasten voorlopig moeten blijven hangen, omdat er mogelijk een Steenuil in het gebied broedt. Maar de gemeente heeft daar haar twijfels over. 'Als er geen broedende uil wordt gevonden vragen wij om directe verwijdering van de kasten. Broedt de uil er wel dan verzoeken wij om verwijdering na het broedseizoen'. De stichting heeft vertrouwen in de zaak. 'De gemeente wil koste wat kost bouwen, maar er is al bewezen dat de uil er zit. Binnen het broedseizoen mag ook geen onderzoek plaatsvinden'. Gemeente en stichting slepen elkaar sinds 2007 voor de rechter om het gebied en de uil. Over hetzelfde onderwerp een artikel in De Telegraaf van 8 april 2010.

Weidevogelbeheer is failliet

Leeuwarder Courant, 24 maart 2010

De Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten (BFVW) bepleit een crisisplan voor de weidevogels. Het station waar het

kiezen voor het in stand houden van een goede weidevogelbiotoop in Friesland nog mogelijk was, is echter al lang gepasseerd. De huidige beheersmaatregelen zijn slechts lapwerk en verdoezelen de teloorgang van de nu nog algemene weidevogels. Dit zegt Henk de Haan, ecooloog te Lemmer. Door de gangbare (weide)landbouwpraktijk in Friesland is en wordt de biotoop van de weidevogels vernietigd. Wil men de weidevogels echt helpen, dan zijn de maatregelen die nu worden bepleit en uitgevoerd, onvoldoende. Alleen maatregelen die een einde maken aan de gangbare intensieve landbouw of deze drastisch inperken, doen het tij keren.

Zeearend nestelt zich in Nederland *de Volkskrant, 25 maart 2010*

Fanatieke vogelaars wisten het al lang, maar nu is het officieel: de Zeearend broedt weer in Nederland. Voor het vijfde achtereenvolgende jaar in de Oostvaardersplassen, maar voor het eerst doen paartjes ook in andere, waterrijke natuurgebieden in Nederland broedpogingen. Natuurmonumenten bevestigt dat de Zeearend in het Zwarte-Meergebied in Flevoland broedpogingen doet. Al eerder verschenen er berichten van parende Zeearenden in het Lauwersmeergebied. De verspreiding van de Zeearenden over Nederland wordt beschouwd als een bekroning om grootschalige, robuuste

natuur te creëren in Nederland. Natuurmonumenten heeft extra maatregelen genomen om de nesten te beschermen en nieuwsgierigen op grote afstand te houden. Ook in het Lauwersmeergebied en in de Oostvaardersplassen is een grote cirkel rondom de nesten verboden gebied. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Noordhollands Dagblad van 25 maart en de Leeuwarder Courant van 7 april 2010.

Oploopje door Kuifkoekoek

De Telegraaf, 25 maart 2010

Opwinding langs de Katwijkse Weg in Wassenaar waar vogelspotters 24 maart een Kuifkoekoek zagen. Vogelaars uit het gehele land haastten zich om de vogel voor de lens te krijgen. En wie zelf geen kans zag te gaan, werd door andere spotters van minuut tot minuut per telefoon bijgepraat.

Kuifkoekoek.
Foto: Wim Smeets.

Ganzenmaal voor Gedeputeerden

Leeuwarder Courant, 29 maart 2010

Voor de duizenden ganzen die in Friesland worden afgeschoten, moet een afzetmarkt worden gevonden. Gedeputeerden van de PvdA en het CDA kregen daartoe een Grauwe-Ganzenmaal

voorgeschied in Akkrum. De vogels zijn afgelopen weekend bij Rotstergaast uit de lucht geschoten door lokale jagers. Zij noemen zich wildbeheerders. Het ganzenmaal is een idee van de VVD-fractie. Het provinciebestuur vindt dat van de geschatte stand van zeventienduizend exemplaren maar zeventienduizend exemplaren mogen overblijven. Het is aan de jagers om een flink deel te doden. Over hetzelfde onderwerp een artikel in de Leeuwarder Courant van 2 april 2010.

Visarend.
Foto: Wim Smeets.

Visarend boven Eemmeer

De Bunschoter, 7 april 2010

Bij de maandelijkse waarnemingen aan de Westdijk in Bunschoten door leden van de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten werd zaterdag 3 april tussen 9 en 10 uur voor het eerst een Visarend waargenomen. Deze soort komt in de trektijd wel meer voor boven het Eemmeer, maar tijdens de tellingen van de afgelopen negen jaar was deze hier nog niet eerder gezien.

Broedende Ooievaar brukt gedood

Algemeen Dagblad/uitgave Amersfoort, 19 april 2010

Eén van de twee Ooievaars die sinds kort zaten te broeden op een ooievaarspaal in de Rotterdamse wijk Overschie, is brukt omgebracht. Het dier werd eerst neergeschoten. Daarna is de kop van de romp afgetrokken. Van de daders ontbreekt elk spoor. De politie is een onderzoek gestart. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het NRC Handelsblad van 24 tot 30 april 2010.

Grauwe Ganzen waren veel in het nieuws.

Foto: Wim Smeets.

Zwarte Stern zit gevangen in Brusselse regels

de Volkskrant, 22 april 2010

De Europese Unie probeert met het project Natura 2000 de zeldzaamste en kwetsbaarste natuurgebieden in Europa te beschermen. Nederland kent 162 van deze gebieden, de meeste liggen in Gelderland. En daar worstelen de boeren, ondernemers en natuurbeheerders met de wel erg taai procedures. Als het water hoog staat, tref je de landbouw. Staat het te laag, dan verdwijnen de moerasvogels zoals de Zwarte Stern.

Roofvogel tankt leeuweriken in Marokko

Trouw, 22 april 2010

Dankzij Grauwe Kiekendieven met een zender op hun rug, is een tot nu toe onbekende tussenstop ontdekt, op de vogeltrekroute tussen West-Afrika en Nederland. De 'kieken' blijken massaal zangvogeltjes in te slaan. Zangvogels als de Temmincks Strandleeuwerik blijken goed voer voor de Grauwe Kiekendief. Door de satellietzenders kon nauwkeurig een slaapplek van kiekendieven worden ontdekt in een graanveldje ten zuiden van Oujda, Marokko. Daar werden de braakballen onderzocht en kon men zien dat de vogels hier zangvogeltjes bijtanten.

Grutto-paradijs aan de Slachte

Leeuwarder Courant, 29 maart 2010

In het algemeen gaat het bar slecht met de weidevogels. Maar er zijn uitzonderingen, zoals op het boerenland van Murk Nijdam bij Wommels. Dit boerenland heeft grote aantallen Grutto's die er rusten, voedsel zoeken en vervolgens ook aan het broeden raken. Het geheim van de veehouder: het land bemesten met storsrijke stalmest, in combinatie met laat maaien. Maar vooral: de aanwezigheid van een grote, ondiepe plas.

Watersnip gonst met zijn staart

NRC Handelsblad, 29 april 2010

Onderzoekers uit Manchester hebben het geheim van het gonzen van de Watersnip ontrafeld. Het mannetje Watersnip laat zich tijdens de baltsvlucht van flinke hoogte naar beneden vallen en produceert daarbij een karakteristiek geluid. Met behulp van snelle video-opnamen en proeven in een windtunnel is nu aangetoond dat hij het vermogen dankt aan de zeer afwijkende vormgeving van de buitenste staartveren. In een flinke luchtstroom wapperen en klapperen die als een vlag.

■ Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47, smeets.foto@casema.nl.